Høringssvar fra Frosta kommune – Søknad om konsesjon for uttak av vann fra Sottjønna som reservevannkilde for Frosta vassverk – sak 202522419.

Frosta kommune viser til søknad om uttak av vann fra Sottjønna som reservevannkilde for Frosta vassverk.

Kommunen legger stor vekt på betydningen av en sikker og robust drikkevannsforsyning. Etablering av reservevannkilde er et viktig beredskapstiltak for å sikre innbyggere, næringsliv, landbruk, kritiske samfunnsfunksjoner og brannberedskap tilgang på vann ved bortfall eller redusert kapasitet fra hovedkilden Hovdalsvatnet.

Samtidig skal tiltaket likevel vurderes opp mot hensynet til naturmangfold, vannmiljø og friluftsliv. Frosta kommune forutsetter at Sottjønna tas sjelden i bruk reservevannkilde og over kortere perioder. Om uttaket i praksis blir mer omfattende, kan dette medføre forringelse av vannmiljøtilstanden i Sottjønna og Selbubekken, og en slik situasjon må vurderes nærmere etter bestemmelsene i vannforskriften.

Det har imidlertid historisk sett har vært svært få hendelser der det ville ha vært behov for en reservevannkilde til Hovdalsvatnet. Det vil derfor sannsynligvis være begrenset hvor ofte Sottjønna blir brukt som reservevannkilde i framtida. Men skulle dette inntreffe vil det ha konsekvenser for miljø, vannmiljø, natur, friluftsliv og eiendom nedstrøms i en avgrenset periode.

Sottjønna framstår som et område hvor naturverdier, landskapskvaliteter og eventuelle kulturhistoriske interesser må ses i sammenheng. Kommunen bør legge til grunn føre-var-prinsippet og sikre at framtidige tiltak ikke medfører vesentlig negativ påvirkning på naturmangfold, kulturmiljø eller samfunnssikkerhet. Gjennom tilstrekkelige utredninger og avbøtende tiltak kan området forvaltes på en måte som balanserer bruk, vern og langsiktig bærekraft.

Naturmangfold

Sottjønna representerer et naturmiljø som kan ha verdi utover selve vannflaten. Eventuelle utbyggings- eller tilretteleggingstiltak bør derfor gjennomføres på en måte som ivaretar naturverdier og økologiske sammenhenger.

Sottjønna og tilhørende nærområder kan ha betydning som leveområde for vannlevende arter, fugl, amfibier og andre arter knyttet til våtmarks- og kantsonemiljøer. Slike naturtyper er ofte viktige både for biologisk mangfold, vannhusholdning og landskapsopplevelse.

Det anmodes om at KDP Naturmangfold blir referert til i vurdering av eventuelle effekter på natur og miljø i Sottjønna sitt nedbørsfelt.

Ved vurdering av tiltak bør følgende forhold legges til grunn:

- Eventuelle registrerte naturtyper, rødlistearter og fremmede arter i eller nær planområdet kartlegges.
- Tiltak må vurderes opp mot prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12.
- Vegetasjonsbelter og naturlige kantsoner rundt tjernet bør i størst mulig grad bevares.
- Inngrep som kan påvirke vannkvalitet, hydrologi eller økologiske funksjoner bør begrenses.

Rassikkerhet og naturfare

Før nye tiltak godkjennes, bør det dokumenteres at området har tilfredsstillende sikkerhet mot naturfarer. Eventuelle nødvendige avbøtende tiltak må innarbeides i planleggingen.

Områdets topografi og grunnforhold må vurderes med hensyn til naturfare. Selv om planområdet ikke nødvendigvis ligger i et kjent skredutsatt område, skal sikkerhet mot naturfarer dokumenteres i tråd med plan- og bygningsloven.

Følgende forhold bør undersøkes:

- Fare for jord-, flom- eller sørpeskred.
- Stabilitet i skråninger og fyllingsområder.
- Overvannshåndtering ved kraftige nedbørshendelser.
- Eventuelle konsekvenser av klimaendringer med økt nedbør og mer intense regnskyll.

Kulturminner og kulturmiljø

Eventuelle kulturminneinteresser må avklares tidlig i planprosessen. Dersom det påvises kulturminner eller kulturmiljøverdier, bør tiltak utformes slik at disse bevares og synliggjøres.

Området rundt Sottjønna må vurderes med hensyn til både registrerte og potensielle kulturminneverdier. Kulturminner utgjør viktige kunnskapskilder om tidligere bosetting, ressursutnyttelse og landskapsbruk.

Følgende tema bør vurderes:

- Registrerte automatisk fredete kulturminner i eller nær planområdet.

- Kulturhistoriske landskapsverdier.
- Sammenhengen mellom landskapet, tidligere jordbruksdrift og dagens arealbruk.
- Mulighet for funn av hittil ukjente kulturminner ved terrenginngrep.

Kommunen forutsetter også at tiltaket ikke få negativ effekt for naturmangfold, elvemusling og gyteområde for sjøørret nedstrøms fra Sottjønna, langs Selbubekken ned til Byavatnet. Innspillet peker på mulige konsekvenser for Selbubekken, Byavatnet og tilhørende naturmiljø, herunder gyteområder for ørret, forekomst av elvemusling og verdifulle sumpskogsmiljøer. Kommunen konstaterer at disse forholdene i liten grad er omtalt eller utredet i søknaden.

Det framgår av søknaden at det ikke er gjennomført egne biologiske undersøkelser av akvatisk miljø eller naturmangfold i influensområdet. Videre er det registrert rødlistearten ål i området. Etter kommunens vurdering bør naturmangfoldlovens § 8 og 9 om kunnskapsgrunnlag og føre-var-prinsippet tillegges vekt ved behandling av saken. Kommunen mener derfor at det bør vurderes nærmere om det finnes naturverdier i Selbubekken og nedstrøms vassdrag som kan påvirkes ved langvarig eller gjentatt bruk av reservevannskilden.

Når det gjelder friluftsliv, vurderer kommunen at Sottjønna har verdi som nært og relativt mye brukt friluftsområde, gjennom bruk til fiske, bading og naturopplevelser. Dersom vannuttaket begrenses til beredskapsformål slik søknaden legger opp til, forventes virkningene for friluftslivet å være små. Kommunen forutsetter imidlertid at anleggsarbeidet gjennomføres på en skånsom måte og at berørte områder revegeteres og tilbakeføres etter avsluttet anleggsperiode.

Frosta kommune mener at den samlede samfunnsnytten ved etablering av reservevannforsyning er betydelig og støtter i utgangspunktet tiltaket. Kommunen forutsetter imidlertid at konsesjonen avgrenses til bruk som reservevannkilde, og ikke utvikler seg til en ordinær eller regelmessig vannforsyningskilde uten ny vurdering.

Kommunen anbefaler derfor at NVE vurderer følgende vilkår:

- Uttaket begrenses til reservevannformål og ekstraordinære situasjoner.
- Det etableres rapportering eller dokumentasjon av faktisk uttak dersom reservekilden tas i bruk.
- Det vurderes behov for minstevannføring eller andre avbøtende tiltak dersom framtidige undersøkelser viser verdifulle naturtyper eller arter i Selbubekken.

- Det vurderes om kunnskapsgrunnlaget for akvatisk naturmangfold og vannmiljø nedstrøms Sottjønna er tilstrekkelig før endelig vedtak fattes.
- Eventuell framtidig bruk utover reservevannsformål må behandles som ny eller endret konsesjon.

På bakgrunn av tiltakets store betydning for vannforsyningssikkerheten og forutsatt at uttaket begrenses til reservevannforsyning, har Frosta kommune ingen vesentlige innvendinger til omsøkte tiltak, men ber om at ovennevnte forhold vurderes og ivaretas i den videre konsesjonsbehandlingen.